

Данијела РАДОЈЕВИЋ*

О КАРАКТЕРИСТИЧНИМ ЈЕЗИЧКО-СТИЛСКИМ ПОСТУПЦИМА У ОБЛИКОВАЊУ ФОНОСТИЛЕМА У МЕЋУРАТНОЈ НАРАТИВНОЈ ПРОЗИ МИХАИЛА ЛАЛИЋА

Сажетак: У раду се анализирају карактеристични поступци у обликовању фоностилема и одређује степен њихове стилске маркираности у међуратној наративној прози Михаила Лалића — мало познатом и недовољно изученом сегменту књижевног опуса овог значајног писца, који истовремено представља његове књижевне почетке. Извршеном анализом указали смо на постојање стилски обиљежених ликова на фонетско-фонолошком нивоу, којима се стварају експресивни, сликовити, па самим тим и врло функционални искази као важна компонента умјетничког сензибилитета Лалићеве међуратне прозе. При издвајању јединица појачане изражајности на овом језичком нивоу доминантан је поступак инкорпорирања дијалекатски маркираних елемената у вези с којима се може говорити о фоностилематици говора јунака Лалићеве међуратне прозе. Издвојени дијалектизми на фонетско-фонолошком језичком нивоу одражавају локални говорни колорит, те самим тим представљају стилски маркиране ликове и посједују наглашену евокативност и функционалност у типизацији Лалићевих литерарних јунака.

Кључне ријечи и синџири: Михаило Лалић, међуратна наративна проза, фонетско-фонолошки ниво, фоностилеми, стилска маркираност

* Др Данијела Радојевић, Институт за језик и књижевност „Петар II Петровић Његош”, ЦАНУ

УВОД

1. Међуратна проза Михаила Лалића представља мање познат и недовољно изучен сегмент књижевног опуса овог значајног писца. Објављивана је у часописима бивше Југославије („Правда”, „Зета”, „Студент”, „Политика”, „Југословенска ПТТ”, „Млада култура”) под Лалићевим правим именом и под псеудонимом, а прво штампано издање у виду збирке појавило се тек 2014. године, под насловом *Михаило Лалић: Међурајно књижевно стваралаштво: проза, поезија и кријтика (1935–1941)*, коју су приредили академик Радомир В. Ивановић и др Мила Медиговић Стефановић (Лалић, 2014). Међуратно књижевно стваралаштво Михаила Лалића обухвата поезију, критику и 15 наративних текстова који су настали у периоду 1935–1941. године, тзв. другој фази покрета социјалне књижевности. Овај, мало познати и изучавани сегмент Лалићевог стваралаштва представља пишчеве почетке и најаву каснијих стваралачких узлета. Иако није досегла домете његових каснијих репрезентативних приповједачких и романескних остварења, Лалићева међуратна наративна проза „показује потпуну хармонију поетике покрета социјалне литературе, с једне, експлицитне пишчеве поетике, с друге, и имплицитне поетике његовог дјела, с треће стране” (Ивановић, 2014: 24) и свакако је битан елемент у сагледавању цјелокупне Лалићеве стваралачке метаморфозе и књижевног сазријевања, будући да је, уз поезију коју је у том периоду такође писао, прво што је настало из пера овог писца.

1.1. Занимљиво писана наративна проза Михаила Лалића настала у периоду између два свјетска рата са много експресивних елемената доноси „језичку свјежину”, коју генерално карактерише свјежина и експресивност лексике. Очигледан је утицај традиције, усменог стваралаштва у приповједачкој техници, а то је видљиво по томе што се писац „чешће обраћа слушаоцу него читаоцу” (Ивановић, 2014: 22). Тако је Лалић у овим раним наративним текстовима, иако почетничким, показао и најавио своје виртуозно списатељско умијеће. Његове приче обремене су анегдотизмом, са неријетко присутним здравим, народним хумором, ефектним поентирањем и богатом, разноврсном лексиком пишчевог ужег завичајног подручја. За њега можемо рећи да важи оно што је констатовано за писце покрета социјалне литературе у Црној Гори уопште – да окретањем народним језичким изворима језик не само да није

упрошћаван, већ, напротив, „оплемењивао се и богатио” (Вујачић, 1978: 91), односно, у складу са наводима у литератури да су писци покрета социјалне литературе у Црној Гори правили „једну широку и отворену мотивско-језичку симбиозу блиску и јасну народу којем су припадали” (Вујачић, 1978: 91), у том правцу кретала се и Лалићева тематско-мотивска определијељеност у међуратној прози.

Књижевни критичари истичу три тематска круга Лалићеве наративне прозе: први круг представља социјална тематика и мотивика; други круг комитска и ратна тематика и мотивика и трећи круг је посвећен урбаној тематици и мотивици (Ивановић, 2016: 14). Такође, према типологији прозе ови текстови не представљају једнообразне врсте, већ се, према критеријуму дужине, издвајају следеће врсте: кратке приче, кратке кратке приче (sic!), новела и приповијетка, према класификацији академика Р. Ивановића (Ивановић, 2016: 15).

1.2. Оно што је са лингвистичког аспекта већ на први поглед карактеристично и што издваја овај сегмент Лалићевог стваралаштва од његових каснијих репрезентативних остварења јесте употреба дијалекатски маркираних елемената, на различитим нивоима језичке структуре, у карактеризацији говора ликова. То је у складу са поетиком социјалне књижевности и није случајност, будући да су и многи други значајни писци тог времена користили поступак говорне карактеризације ликова инкорпорирањем дијалекатски обиљежених ликова у настојању да се што вјерније представе ликови, средина и дух поднебља које се у прози приказује, а у складу са социјалном тематиком и мотивиком.

У међуратној Лалићевеј прози препознају се различити поступци којима се преводе језичке јединице са нултим степеном стилистичности у стилски обиљезене категорије. Међу њима је најдоминантнија употреба дијалекатски маркираних елемената на фонетско-фонолошком језичком нивоу, гдје можемо говорити о карактеристичним поступцима у обликовању фоностилема и њиховеј стилској маркираности у датим наративним текстовима.

ФОНЕТСКО-ФОНОЛОШКЕ ФИГУРЕ (ФНОСТИЛЕМИ)

2. Стилистички посматрано, јединице које су у говору ликовима доминантно дијалекатски обиљезене, употријебљене у контексту немаркираног језичког израза аутора постају јединице појачане

изражајности на фонолошком нивоу, тј. имају статус фоностилема. Писци их употребљавају свјесно, намјенски, ради типизације ликовна, односно ради постизања експресивности и сликовитости у изражавању. „Посматрана ванстилистички, форма фоностилема у туђем говору увијек према стандарднојезичкој форми представља дијалектизам или колоквијализам. Зато је тип фонолошког онеобичајења лексема у директној зависности од дијалекатске припадности јунака. Фоностилемске форме лексеме нису, наиме, пишчеве иновације, него их писац као готове преузима из органског идиома (локалног говора или дијалекта). Из тих разлога тип фоностилема и његова фреквентност директно зависе од јунакове дијалекатске и/или ужелокалне припадности” (Ковачевић, 1998: 13). У нашем случају то је углавном завичајно дијалекатско говорно подручје писца, чије се особине рефлектују у дискурсу туђег говора, тј. говору јунака, на фонетско-фонолошком нивоу.¹ Битно је, међутим, нагласити да такве језичко-стилске особине врло често прелазе оквири усколокалног дијалекта и попримају општецрногорски карактер.

Издвојићемо карактеристичне примјере употребе оваквих, дијалекатски маркираних ликовна на фонетско-фонолошком нивоу у области вокализма и консонантизма, који су махом присутни у дијалектским секвенцама или у наравицији, гдје је наратор један од ликовна, што је најчешћи случај у анализираној прози. У контексту дијалекатски немаркираног ауторовог говора, говор ликовна постаје стилски маркиран на овом језичком нивоу, у ком случају говоримо о фоностилемским поступцима и фоностилемима.

ВОКАЛИЗАМ

3. У оквиру вокалног система у Лалићевој међуратној прози забиљежили смо илустративне примјере контракције, губљења или супституције вокала, те разне престилизације ријечи, које су најчешће дијалекатског карактера, а стилски су обиљежене и служе

¹ Лалићево завичајно говорно подручје је околина Андријевице (село Трепча), за које нам је релевантна дијалекатска студија Михаила Стевановића *Источноцрногорски дијалекат* (Стевановић, 1933–1934).

као средство говорне карактеризације литерарних јунака. Издвојићемо најкарактеристичније примјере из анализираног корпуса.²

4. У области фоностиликтике појава позната као синереза, која представља контракцију двају вокала или слогова у један (Ковачевић, 1998: 17), посвједочена је сљедећим примјерима у Лалићевој међуратној наративној прози:

Што, да не би *река* е сам гори од других? (Лал., Пљ, 71); ...а један дечански калуђер је *зеба'* до смрти и *ојишиа'* на они свијет (Лал., Ја, 84); но кажуј што си *доша'* (Лал., ОИМ, 97); ако кренеш *ка'* досад — звек ће се чињет (Лал., Пљ, 71); Управо се он наметнуо *ка'* татула по урметину (Лал., Др, 115); Побјегао сам из лагера и *сјишиа'* у Трепчу жив и здрав (Лал., Др, 117).

Ова појава дијалекатски је заснована и потврђена у многим црногорским народним говорима (Пешикан, 1965: 124; Милетић, 1940: 271–272; Вујовић, 1969: 130–131; Стевановић, 1933–1934: 10).

5. Губљење вокала у иницијалној, медијалној или финалној позицији честа је појава у међуратној прози Михаила Лалића, преваходно у говору ликова, у дијалошким секвенцама:

А ти *уд'рио* неку шимакију (Лал., Са, 130); Идем, *ајд'* ти предамном (Лал., Пљ, 71); А чу *л'* шта ми вели они фираун (Лал., ОИМ, 99); *Лез'* ту и не лај (Лал., Ги, 126); ...но стално с времена на вријеме *йошље* по неког брава (Лал., УУР, 90); ...кад га власт није фермала ни *кол'ко* трицу (Лал., Др, 115); ...док су се *лекџирике* палиле и гасиле (Лал., Др, 118); У неки *вакџ* пробуди ме жеђ (Лал., Др, 119); *Муч*, бре, *муч!* (Лал., Са, 129).

² Ради економичности, у раду ћемо користити скраћенице Лалићеве међуратне наративне прозе: Лал., ЉВП — Љубав Вулете Петрова; Лал., ШСН — Шуме свуд наоколо; Лал., Пљ — Пљачка; Лал., ВСК — Владимир Стиповић кашљуца; Лал., Стр. — Страх; Лал., Ја — Јасиковица; Лал., УУР — Учитељ у Рогозни; Лал., ОИМ — Обрад и Мајо; Лал., Бр — Брескве; Лал., Ст — Старац; Лал., СС — Сâм самцит; Лал., Др — Другови; Лал., Ги — Гињеници; Лал., Са — Самоћа; Лал., ДВ — Девет воденица.

5.1. Са стилистичког аспекта посматрано, рестриктивне фоно-стилема настале редукцијом фонеме или слога у средини ријечи представљају фонолошку фигуру синкопу (*уд’рио, њошље, кол’ко, вак’и*); примјери гдје имамо редукцију фонеме на крају ријечи (ако то није вокал иза кога слиједи лексема која почиње самогласником) спадају у апокопу (*муч, лез’*), а изостављање фонеме на почетку ријечи у аферезу (*лек’ирике*) (Ковачевић, 1998: 15). И за ову особину у Лалићевој прози можемо рећи да је у већини примјера продукт утицаја црногорских народних говора, гдје се неријетко региструје факултативно испуштање вокала (Пешикан, 1965: 175; Милетић, 1940: 449; Вуковић, 1938–1939: 70), али и језика и старијих и новијих црногорских писаца (Остојић, 1976: 97–98; Биговић-Глушица, 1997: 65; Вушовић, 1930: 36–37; Ненезић, 2010: 95–98; Тепавчевић, 2010: 139–142; Радуловић, 1994: 31–32; Муратагић-Туна, 1998: 31; Башановић-Чечовић, 2017: 55–61). Уз то, неки од примјера одражавају индивидуалне склоности говорника, што је такође у функцији њихове говорне карактеризације, а потврђени су и примјери губљења финалног вокала у императивима (*ајг’, лез’, муч*).

5.2. Ипак, најфреквентнији примјери губљења вокала, као примјери синкопе, јесу изостављање вокала на крају ријечи у облицима инфинитива, и они су потврђени у анализираном језичком корпусу Лалићеве прозе: *џовариџ’* (Лал., ОИМ, 99); *џонијеџ’* (Лал., ОИМ, 99); *нађулиџ’* (Лал., Стр., 77); *џриџеџнуџ’* (Лал., Стр., 77); *гознаџ’* (Лал., Стр., 78); *чињеџ* (Лал., Пљ, 71); *диџнуџ’* (Лал., Стр., 77); *џиџџаџ’* (Лал., Ја, 84). Губљење вокала и на крају инфинитивних облика продукт је утицаја пишневог завичајног говорног идиома (Стевановић, 1933–1934: 84), а за употребу ових ликова у анализираној прози постојали су првенствено умјетнички разлози – користе се у циљу говорне карактеризације ликова.

КОНСОНАНТИЗАМ

6. Стилски су обиљежени и примјери губљења и супституције сугласника и сугласничких група, за шта такође имамо илустративне примјере у анализираном корпусу Лалићеве међуратне прозе. Примјере аферезе — као посебног типа тзв. рестриктивних фоностилема, која настаје елиптирањем (изостављањем) неког фонема

или слога на почетку ријечи, биљежимо и у случајевима губљења иницијалног *x*:

А *оћеш* љеба да ти дам (Лал., Стр., 81); ...једном у *иљагу* година (Лал., Др, 116); ...а зима без *љеба* и покрова (Лал., Др, 116); Цио дан сам шљепкао онође око *ана* и касарне (Лал., Стр., 77); ...но ми мокре *аљине* па не могу да се обучем (Лал., Стр., 80); Нијесу они козе, па да *арају* купусе (Лал., Стр., 81); ...свакојакe *оце* и мудеризе (Лал., Ја, 84); ...кад *оћеш* некога да дарујеш (Лал., Ја, 87); ...оне двије њивице овса и *еље* (Лал., Ја, 84); Тамо баш није било доста *љеба* (Лал., Др, 115).

6.1. Губљење ове фонеме у анализираној прози регистровано је и у медијалном положају и представља примјере синкопираних облика лексема, тј. примјере синкопе:

Да'те да се *йреда'не*, забога (Лал., Ги, 121); И то све од голога *сйра* (Лал., Ги, 122); ...а послије се некако брзо *олади* пријатељство (Лал., Ги, 122); ...па вала не би морали ни за *сарану* да ме купају (Лал., ОИМ, 100).

6.2. Појава губљења *x* у финалној позицији потврђена је следећим примјерима из анализираног корпуса:

...уз оно брдо *йовр* Штупља (Лал., Стр., 81); *Доћо'* мало да се угријем (Лал., ОИМ, 97); А *одма'* сам га познао (Лал., ОИМ, 99); Огрнух се капараном па *йоћо* уз оно јоше (Лал., Стр., 79); Но, *йоче* да ти причам о Јасиковици (Лал., Ја, 85).

Ови примјери представљају рестриктивни фоностилем настао редукцијом фонеме или слога на крају ријечи — апокопу.

7. Сугласничка група *xv* дала је у неким примјерима *џ*, било да се налази у иницијалном, било у медијалном положају, што спада у супституционалне поступке творбе фоностилема. При том поступку „једна или више фонема из примарног облика замјењује се другим фонемама у стилематичном облику, а да се при том лексичко значење не мијења. Замјена фонема нема, дакле, дистинктивну семантичку, него искључиво дистинктивну стилистичку функцију” (Ковачевић, 1998: 21):

...нит га *џалио* пред народом (Лал., Ја, 85); Што се тиче *џале* (Лал., Ја, 85); ...сад ту, *џала* Богу, нема ни куће ни кућишта (Лал., Стр., 79).

7.1. О супституционалном поступку творбе фоностилема можемо говорити и у примјеру: Данас бих све те трице дао за *јевџине* паре (Лал., Др, 116), гдје се *џ* супституише фонемом *в*, што је такође дијалекатски засновано – ова супституција раширена је у црногорским народним говорима (Пешикан, 1965: 121; Милетић, 1940: 297; Ђупић, 1977: 37; Вуковић, 1938–1939: 27; Станић, 1974: 95).

7.2. Супституционални фоностилеми у говору ликова *ђе*, *ниђе*, *неђе* присутни су преко упрошћавања сугласничке групе *ig* (> *iћ*) са јотованем очуваног сугласника, дијалекатски условљеног говорном карактеризацијом ликова:

...да ја знам *ђе* су комити (Лал., Стр., 80); *Неђе* се чу кукавица (Лал., Стр., 81); Обрћем се око себе, у жбуње — *ниђе* никог (Лал., Стр., 83).

7.3. У анализираном корпусу Лалићеве међуратне прозе регистровани смо и усамљен примјер апокопе: ...а Трепчани крију причу о Јасиковици ка копиљача *млагос'* (Лал., Ја, 85) — примјер упрошћавања финалне сугласничке групе *-сџ* губљењем консонанта *-џ*, који је такође дијалекатски маркиран.

8. У Лалићевој међуратној прози запажамо и појаву елидирања и упрошћавања других фонемских скупина, те разне престилизације ријечи. У већини примјера редуцирани ликови у употриједљеном контексту стилски су маркирани. Овакви случајеви у језику приповједачке прозе Михаила Лалића најчешћи су у футурским облицима на *-ћи* који представљају посебан случај контракције, тзв. кразу, која настаје спајањем крајњег и почетног вокала двију контактних ријечи, чиме се од двије ријечи твори једна (Ковачевић, 1998: 17):

Сџић'емо! (Лал., Пљ, 70); Ај' ти полако одмичи, *сџић'ћу* те ја (Лал., ОИМ, 96); ...*наћ'ће* га и у лисичјој јама (Лал., СС, 112).

9. У говору Лалићевих приповједних јунака распрострањено је јекавско јотоване сугласника *џ* и *г*, а такви примјери са јотованим сугласником представљају врсту супституционалних фоностилема и

служе као средство говорне карактеризације ликова и вјерно представљање поднебља које се у већини наративних текстова приказује:

...што ми *ђецу* плашиш! (Лал., ШСН, 68); Злочесто богме, *виђећеш* (Лал., УУР, 92); ...са задовољством *виђе* како човјек сплашњава (Лал., Пљ, 72); ...и би ми баш жао, ка' *ђе-иџиу* (Лал., Стр., 81); Само је жена нешто *длијећела* (Лал., Ја, 87); ...некуд у свијет и *ђецу* повела (Лал., Ја, 88); ...побјећ' не може ни пред корњачјом *йоћером* (Лал., Др, 117); ...*слећех* ка срндаћ (Лал., Стр., 83).

10. Метатезу, као врсту трансмутационих (пермутационих) фоностилема (Ковачевић, 1998: 20), биљежимо у примјеру именице *цклаг* у причи „Јасиковица”: Није ријетко да се око некога *цклага* сасвим ваљано промушкетају (Лал., Ја, 84).

10.1. Још један примјер метатезе, дијалекатског карактера, биљежимо код глагола *куцайи*, који је потврђен у лику *цукайи* у следећим примјерима наративне прозе Михаила Лалића:

...ево ћу и *цукнуџ* (Лал., ОИМ, 97); Слушао сам како жуна *цука* у дрво (Лал., Стр., 82); ...и то баш зато што се код њега није *цукало* боме (Лал., ОИМ, 97); Душа му *цука* (Лал., Ст, 108).

10.2. Издавају се и два карактеристична примјера метатезе у вези са глаголом *освануџи*: ...но *осамну* каракол око куће (Лал., Стр., 80); ...ама *осамнуџ* не може (Лал., Ст, 108), што је још једна у низу особина дијалекатског карактера у Лалићевој међуратној прози.

ЗАКЉУЧАК

11. Извршена анализа у овом раду указује на постојање стилски обиљежених ликова на фонетско-фонолошком нивоу, којима се стварају експресивни, сликовити, па самим тим и врло функционални искази као важна компонента умјетничког сензибилитета Лалићеве међуратне наративне прозе. При издавању јединица појачане изражајности на овом језичком нивоу очитује се поступак инкорпорирања дијалекатски маркираних елемената у вези са којима се може говорити о фоностилематици говора јунака анализираних прозе. Наведени дијалектизми у Лалићевој међуратној прози

одражавају локални колорит, те представљају стилски маркиране ликове и посједују наглашену евокативност и функционалност у типизацији литерарних јунака. С обзиром на то да се језик писца диференцира од говора јунака, тиме овај посљедњи добија вриједност стилски маркираног. У овом раду показали смо да се поједине стилски обиљежене одлике тог говора могу сагледавати са аспекта фоностилистике кроз фонолошке фигуре и фоностилемске поступке, али се тиме не исцрпљује могућност даље студиозне анализе овог, мање познатог сегмента Лалићевог стваралаштва и на осталим језичким нивоима, која води комплетирању слике о стилско-језичком профилу његових међуратних наративних првина.

ИЗВОР

- [1] Лалић, 2014: Михаило Лалић, *Међурајно књижевно сиваралаштво: проза, поезија и критика (1935–1941)*, Крагујевац: Завичајно удружење Комови, Удружење писаца Крагујевца.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Башановић-Чечовић, 2017: Јелена Башановић-Чечовић, *Језик и стил Јанка Ђоновића*, Подгорица: Црногорска академија наука и умјетности, Одјељење хуманистичких наука, књ. 14.
- [2] Биговић-Глушица, 1997: Рајка Биговић-Глушица, *Језик Марка Миљанова*, Подгорица: Културно-просвјетна заједница.
- [3] Бошковић, 1978: Радосав Бошковић, *Одбрани чланци и расправе*, Титоград: Црногорска академија наука и умјетности.
- [4] Вујачић, 1978: Слободан Вујачић, *Црногорска социјална лијераишура*, Титоград: НИО „Побједа”.
- [5] Вујовић, 1969: Лука Вујовић, *Мрковићки дијалекаш*, Београд: Српски дијалектолошки зборник, књ. XVIII, 73–401.
- [6] Вуковић, 1938–1939: Јован Вуковић, *Говор Пиве и Дробњака*, Београд: Јужнословенски филолог XVII, 1–113.
- [7] Вушовић, 1930: Данило Вушовић, *Прилози проучавању Њеиошева језика*, Београд: Јужнословенски филолог IX, 1–103.
- [8] Ивановић, 2014: Радомир В. Ивановић, „Поетика покрета социјалне литературе у Лалићевом дјелу објављеном у међуратном периоду (1935–1941)”, у: *Михаило Лалић, Међурајно књижевно сиваралаштво (1935–1941)*, Крагујевац: Завичајно удружење „Комови”, Удружење писаца Крагујевца.
- [9] Ивановић, 2016: Радомир В. Ивановић, *Енијме и йарадијме у дјелу Михаила Лалића*, Подгорица: Медеон.

- [10] Јосић, 2011: Љубица Јосић, *Микростилистика 'Умјетности ријечи': језико-словна разградба концепција стилиема*, *Studia lexicographica*, год. 5 (2011), бр. 2 (9), стр. 85–10, доступно на: <https://hrcak.srce.hr/file/169331>
- [11] Ковачевић, 1998: Милош Ковачевић, *Стилске фигуре и књижевни текст*, Београд: Трешник.
- [12] Катнић-Бакаршић, 1999: Марина Катнић-Бакаршић, *Лингвистичка стилистика*, Budapest, Hungary: Open Society Institute, Center for publishing development, Electronic publishing program.
- [13] Милетић, 1940: Бранко Милетић, *Црмнички јовор*, Београд: Српски дијалектолошки зборник, књ. XI, 211–663.
- [14] Муратагић-Туна, 1993: Хаснија Муратагић-Туна, *Језик и стил Тамила Сијарића*, Нови Пазар: ИТП „Дамад”.
- [15] Ненезић, 2010: Соња Ненезић, *Језик Николе I Пејровића*, Подгорица: Црногорска академија наука и умјетности, Одјељење умјетности, књ. 20.
- [16] Остојић, 1976: Бранислав Остојић, *Језик Пејра I Пејровића*, Титоград: Црногорска академија наука и умјетности.
- [17] Пешикан, 1965: Митар Пешикан, *Сјароцрнојорски средњокашунски и љешански јовори*, Београд: Српски дијалектолошки зборник, књ. XV, 1–294.
- [18] Радуловић, 1994: Зорица Радуловић, *Језик и стил Чедо Вуковића*, Никшић: Унирекс.
- [19] Силић, 2006: Јосип Силић, „Је ли језик књижевноумјетничкога дјела проблем језика функционалнога стила стандарднога језика (Уводна размисљања)”, у: *Функционални стилови хрвајскоја језика*, Загреб: Диспут.
- [20] Станић, 1974: Милија Станић, *Ускочки јовор I*, Београд: Српски дијалектолошки зборник, књ. XX, 1–259.
- [21] Стевановић, 1933–1934: Михаило Стевановић, *Источноцрнојорски дијалекат*, Београд: Јужнословенски филолог XIII, 1–128.
- [22] Тепавчевић, 2010: Миодарка Тепавчевић, *Језик Сшефана Мијрова Љубише*, Подгорица: Црногорска академија наука и умјетности, Одјељење умјетности, књ. 19.
- [23] Ђупић, 1977: Драго Ђупић, *Говор Бјелойавлића*, Београд: Српски дијалектолошки зборник, књ. XXIII, 1–226.

Danijela RADOJEVIĆ

ON SPECIFIC LINGUISTIC & STYLISTIC PROCEDURES IN THE FORMING
OF PHONOSTYLEMS IN MIHAILO LALIĆ'S INTERWAR NARRATIVE PROSE

Summary

The paper analyzes specific procedures in the formation of phonostylems and determines the degree of their stylistic marking in the interwar narrative prose of Mihailo Lalic — a little known and insufficiently studied segment of the literary work of this important writer, which falls into his literary beginnings. By doing analysis, we pointed out the existence of stylistically marked characters on the phonetic-phonological level, which create expressive, picturesque and, thus, very functional statements as an important component of the artistic sensibility of Lalic's interwar prose. In distinguishing the units of enhanced expressiveness at this linguistic level, the procedure of incorporating dialectally marked elements showed as dominant, in relation to which we can talk about the phonostylematics of the speech of heroes of the Lalic's interwar prose. Isolated dialectisms at the phonetic-phonological linguistic level reflect the local speech coloring representing such stylistically marked characters, and having also a pronounced evocativeness and functionality in the typification of Lalic's literary heroes.

Keywords and syntagms: Mihailo Lalić, interwar narrative prose, phonetic-phonological level, phonostylems, stylistic marking